

Mijn naam is Leti. Ik woon in Eza, het op vijf na grootste dorp van de zuidelijke provincie van het Matriarchaat Kaul.

Precies honderdachttien jaar geleden diende zich bij de Raad van Moeders een onbekende man aan. Hij beweerde dat hij een uitermate belangrijke boodschap kwam brengen. Hij vertelde dat hij Nol heette en dat hij van geen van de bekende rijken kwam. Veel Moeders hielden hem echter voor een Estiër: een Wallat, een Thaliet, een Solener of een inwoner van een van die andere landen uit het oosten. Vandaar dat ze aanvankelijk met gepaste argwaan naar hem luisterden.

Nol was een begenadigd spreker. En hij hield zich zo nauwgezet aan de gebruiken en regels van de Raad, dat het leek of hij zijn hele leven al in Kaul had gewoond. De Moeders op hun beurt behandelden hem even respectvol door, zoals de Traditie dat wilde, zijn verhaal aan te horen zonder hem ook maar één keer te onderbreken.

In die dagen werden er nog geen verslagen gemaakt van de debatten in de Raad. Een exacte weergave van wat hij vertelde is daarom niet mogelijk. Maar dit is ongeveer waar het op neerkwam:

‘Hooggeëerde Moeders, ik verschijn hier voor u met louter goede bedoelingen. De wijsheid van de leden van de Raad wordt alom geroemd. Ik hoop dat u mij straks de eer van uw vertrouwen zult willen schenken, ook al moet ik over een groot aantal zaken geheimhouding betrachten.

Ik kan u niet vertellen waarom ik hier ben. En ook niet waar ik van-

daan kom. Ik verspreid mijn boodschap onder alle vorsten van de bekende wereld. Ik kan alleen maar hopen dat ik ze kan overtuigen om geloof te hechten aan mijn woorden, hoe vreemd die misschien ook mogen klinken.

Dit is mijn verhaal: om redenen die ik u niet kan onthullen, vraag ik u om iemand uit uw volk aan te wijzen wier wijsheid onomstreden is en die daarom waardig wordt gevonden om u te vertegenwoordigen.

Ik zal haar terugzien op het eiland Ji, bij het morgenrood van de dag van de Uil, samen met afgezanten van de andere rijken. Wat er daarna zal gebeuren houdt geen enkel gevaar in. Het is dan ook overbodig om haar een groot gevolg mee te geven. Dat zou ons trouwens toch niet kunnen vergezellen op onze tocht.

De wijze afgezant die u zult uitkiezen zal hooguit enkele decades afwezig zijn. Zorg dat er vanaf de dag van de Aarde een schip voor haar klaarligt op de plaats waar onze reis is begonnen.

Wat er na haar terugkeer zal gebeuren, staat nog niet geschreven. Ik kan u slechts zeggen dat er een belangrijke beslissing genomen zal zijn en dat het resultaat aan u zal worden doorgegeven.

Dit is wat ik te zeggen heb. Ik begrijp dat er veel vragen zijn. U zou ze tevergeefs stellen, Hooggeëerde Moeders, want ik kan ze niet beantwoorden.'

Natuurlijk werden er toch vragen op Nol afgevuurd, maar zoals hij had aangekondigd bleef hij zwijgen. Nadat hij afscheid had genomen, bespraken de Moeders wat ze moesten doen. Enkelen van de jongste Moeders, wier echtgenoten nog meevochten met de Loreliaanse troepen, wilden de vreemdeling laten achtervolgen en opsluiten tot men meer wist. Anderen meenden dat hij een onschadelijke gek was en dat er geen actie ondernomen hoefde te worden.

Slechts een minderheid van de Moeders vond dat het een kleine moeite zou zijn om een afgezante naar Ji te sturen. Dat was de beste manier om het raadsel te doorgronden. Deze Moeders werden vooral gedreven door nieuwsgierigheid. Er werd gestemd en het was dit laatste voorstel

dat het haalde. Onder voorbehoud dat Nol ook werkelijk zijn 'boodschap' had verkondigd bij andere rijken.

Die bevestiging kwam van de ambassadeur van Junine. Deze vertelde enkele dagen later over een gelijksoortige ontmoeting tussen Nol en de baronnen van de Kleine Koninkrijken.

Toen moest er dus een afgezante worden gekozen. Het lag voor de hand dat de verstandigste vrouwen van het Matriarchaat in de Raad zetelden. Een van hen aanwijzen had bovendien het voordeel dat alles vertrouwelijk kon blijven.

Iedereen keek nu naar de Oudste, die de wijste van allen was. Gelukkig was ze dan ook wijs genoeg om te weten dat ze te oud was voor een avontuurlijke reis. Ze riep dus vrijwilligsters op om zich te melden. Niet op grond van de grootste wijsheid, maar wel uit toewijding. Uit de vier Moeders die zich aanboden viel de keuze op Tiramis.

Tiramis was mijn voorouder. De moeder van de moeder van mijn moeders moeder. De grootmoeder van mijn grootmoeder.

Er werd afgesproken dat er een mannelijke beschermer met haar mee zou gaan. Dat werd de derde zoon van de Oudste, Yon, die sterk en trouw was. Opdat Nol hem zou aanvaarden als tweede afgezant, zou er worden gezegd dat hij het mannelijke geslacht van Kaul vertegenwoordigde. Het had best nog waar kunnen zijn ook. Hoe dan ook, er werd besloten om als opperste veiligheidsmaatregel de zonderlinge man en de twee wijzen op afstand te laten volgen door een tweemaster.

Op de dag van de Uil zetten Tiramis en Yon voet op het eiland, dat voor de Loreliaanse kust lag. Het was een piepklein stukje onbewoonde grond. Je kon er in minder dan een dag helemaal omheen lopen. Er was nauwelijks vegetatie. Alleen maar rotsen en nog eens rotsen, met daartussen zand.

Nol stond op het strand op de afgezanten te wachten. Hij keek ernstig, maar was kennelijk toch voldaan over het aantal mensen dat was komen opdagen. Sommigen van hen had Tiramis al eens gezien, anderen kende ze van reputatie. Een Goranese kamerheer die de rol van ceremoniemeester op zich had genomen, stelde haar voor aan de anderen.

Aanwezig waren koning Arkane van Junine, die de Baronieën ver-

tegenwoordigde; de jonge prins Vanamel en zijn raadsheer Saat de Econoom van het Grote Rijk van Goran; commandant Ssa-Vez uit het verre Jezeba; Zijne Hoogheid Rafa Derkel van Griteh; hertog Reyvan van Kercyan, gestuurd door koning Bondrian van Lorelia; Zijne Hoogheid Maz Achem, afgevaardigde van Ith; Zijne Hoogheid de wijze Mobog, afgezant van koning Qarbal van Arkarië; en ten slotte de afgevaardigden van het Matriarchaat, Hunne Hoogheden de Hooggeëerde Moeder Tiramis en Yon van Kaul. Al deze hoogwaardigheidsbekleders waren gekomen met al hun pracht en praal. Vooral prins Vanamel. De smalle strook strand die de rotsen hadden overgelaten stond dan ook vol tenten en tijdelijke onderkomens, verfraaid met banieren. Daartussen laveerden elkaar verdringende bedienden en soldaten in alle mogelijke verschillende uniformen.

Nol begroette alle afgezanten afzonderlijk. Hij dankte ze voor hun vertrouwen, dat hij een gunstig voorteken noemde. Hij vertelde ze dat ze tot het invallen van de avond zouden wachten op nog meer afgezanten. Hij gaf geen verdere uitleg.

Rafa van Griteh protesteerde dat de rijken ongelijk waren vertegenwoordigd. Om alle misverstanden weg te nemen, vroeg Nol waarom het Grote Rijk Goran en het Matriarchaat Kaul twee afgezanten hadden gestuurd. Tiramis vertelde het leugentje met betrekking tot Yon, als de vertegenwoordiger van de mannen van Kaul. Prins Vanamel voerde aan dat zijn rijk veel groter was dan de meeste andere rijken en dat het daarom normaal was dat het twee afgezanten had. Zijne Hoogheid de wijze Mobog, voor wie men de discussie had vertaald, zei daarop dat Arkarië nog veel groter was dan het Grote Rijk. Koning Qarbal had dus wel drie of vier afgezanten kunnen sturen. Nol keek even misnoegd en maakte een einde aan het gekibbel door te zeggen dat meer of minder afgezanten een rijk geen enkel voordeel opleverde; de beperking was slechts een praktische kwestie. Rafa van Griteh verklaarde daarop dat hij akkoord ging. Niemand wilde op dat moment Nol tegen zich in het harnas jagen.

De merkwaardige man sprak met een onthutsend gemak ieders moedertaal. Hij luisterde gewillig naar iedereen, maar verwierp kordaat,

doch beleefd de argumenten van de hoogwaardigheidsbekleders. Die erkenden hem eensgezind als een uitzonderlijke persoonlijkheid. Nadat hij ten slotte met ieder van hen had gesproken, verklaarde hij dat hij nu alleen wilde zijn om te mediteren. Ze hadden geen andere keuze dan maar te wachten. Intussen wierpen ze eerbiedig steelse blikken naar hem.

Het werd avond en Nol verklaarde dat tot zijn leedwezen Roms noch de Schone Landen gezanten had gezonden en dat de beide rijken dus niet vertegenwoordigd zouden zijn. Sommigen zagen dat er ook geen enkele diplomaat uit Estierië aanwezig was, maar ze wisten niet wat ze daarvan moesten denken.

De wonderlijke man nodigde de wijzen nu uit om hem te volgen en liep het rotsachtige doolhof in waaruit het eiland Ji was gevormd. Ze aarzelden even verrast, want iedereen had verwacht dat ze een zeereis zouden gaan maken. Tiramis en Yon waren de eersten die hem volgden, daarna kwam de hertog van Kercyan en vervolgens de rest.

De op het strand achtergebleven functionarissen, wachters en bedienden weifelden. Enkele barken werden haastig in het water geduwd, met de gedachte dat de wijzen aan de overkant van het eiland zouden kunnen inschepen.

De bemanningen die elkaar aanvankelijk een beetje als tegenstanders zagen, kwamen al gauw overeen dat ieder in een andere zone zou gaan patrouilleren. Maar die nacht werd er geen enkel onbekend schip gesignaleerd.

In de vroege ochtend werden er gewapende mannen naar het binnenland gestuurd. De soldaten waren de hele dag bezig het doolhof uit te kammen. De dag daarna eveneens. Zonder resultaat. Het enige wat het opleverde was de ontdekking van grotten die ooit hadden gediend als opslagruimtes voor Loreliaanse smokkelwaren.

Na de vierde dag gaf men de hoop dat de afgevaardigden nog zouden worden gevonden op. Met tegenzin verlieten de delegaties een voor een het eiland, de anderen ervan verdenkend informatie achter te houden over dit vreemde avontuur. Of nog erger, er de oorzaak van te zijn.

Vier decades verstreken. Er werd geen losgeld geëist. De hypothese

van een ontvoering waarin sommigen hadden geloofd, werd stilaan verlaten. Op de dag van de Aarde werden er opnieuw schepen naar het eiland gestuurd en in de paleizen begon men te hopen op de spoedige terugkeer van de wijzen.

Op de dag van de Beer, bij zonsopgang, vijftien dagen na de dag van de Aarde, strompelden er zeven mensen tussen de rotsen vandaan. Ze gebruikten hetzelfde pad dat ze twee volle manen daarvoor hadden genomen. De soldaten die er de wacht hielden herkenden vol ongeloof de hertog van Kercyan, uitgeput en met een starende blik, en Rafa van Griteh, met verschroeide haren en geblakerd gezicht. Ze droegen een primitieve draagbaar waarop koning Arkane van Junine lag. Hij had een hoofdwond en hield een rood verband tegen de stomp van zijn linkerarm gedrukt. De soldaten zagen ook Zijne Hoogheid Yon van Kaul wankelend een bewusteloze Hooggeëerde Moeder Tiramis in zijn armen houden. En ze zagen Hunne Hoogheden Maz Achem van Ith en Mobog van Arkarië hinkend de rij sluiten.

Prins Vanamel, Saat de Econoom en Ssa-Vez van Jezeba ontbraken op het appel.

Nol de Wonderlijke was eveneens niet teruggekomen.

Koopman Ramur was een tevreden mens: het was een goede dag geweest. Het was nog maar de derde dag van de Loreliaanse markt en hij had al ruim twee derde van zijn lading kruiden uit Lineh verkocht. Hij had niet eens over de prijs hoeven onderhandelen.

Met een goed gevulde beurs aan zijn riem liep hij parmantig naar het stadscentrum, waar hij zijn succes eens waardig wilde gaan vieren... En in het voorbijgaan misschien nog een paar zaakjes doen. Waarom niet. Later op de avond zou hij misschien zelfs afzakken naar de minder fatsoenlijke buurten, om uit te vissen of de jonge vrouw die hij daar elk jaar opzocht nog altijd zo wulps was.

Ramur zond een schietgebedje naar Dona, de godin van Genot en Weelde. Vanzelfsprekend zijn favoriete godin. Hij nam zich voor om haar weldaden te belonen met een offer... Binnenkort.

Misschien bij de volgende volle maan, als hij weer in Lineh was. Of liever nog, over drie volle manen. Na de oogstperiode. Het was beter om Dona in één keer voor alles te belonen, na meerdere meevallers. Het zou zonde zijn, nee, hij bedoelde hinderlijk voor haar priesters, om die telkens lastig te vallen met offertjes van niks.

Zonder het met zoveel woorden toe te geven wist hij best dat hij zijn offer pas zou geven als hij al met één been in het graf stond. Zo kon hij nog zo lang mogelijk van zijn aardse goederen genieten. Hoe erkentelijk hij ook was, het stond hem vreselijk tegen om zijn tertsen af te dragen aan de priesters, die ze meteen in hun eigen zak zouden steken.

Hoewel ze al in het jaargetijde van de Wind waren en het avond werd, scheen de zon nog volop. Ramur schonk het hemellichaam een stralende glimlach. Daar was hij wel kwistig mee: zijn glimlach. De ervaring had hem geleerd dat de mensen minder geneigd zijn tot afdingen met iemand die een vriendelijk gelaat toont.

Hij was niet ver meer van het centrum. De menigte die bij het einde van de markt, bij de oude haven, minder werd, begon nu weer toe te nemen. In een gewoontegebaar legde Ramur zijn hand op zijn beurs en hield de mensen die in zijn buurt kwamen goed in de gaten. Omdat hij zo waakzaam was, had hij tot nu toe geen last gehad van zakkenrollers. Maar je aandacht hoefde maar even te verslapen en je was zo honderd tertsen lichter.

Van achter zijn kraam was hij meermaals getuige geweest van zakkenrollen, maar hij had zich er mooi niet mee bemoeid. Ieder zijn eigen problemen! Zou iemand hem dan zijn beurs terugbrengen als die net was gestolen?

Het werd steeds drukker en heel wat van de marktbezoekers die hij tegenkwam leken ongewoon opgewonden. Hij kreeg al spijt dat hij zijn knecht bij de haven had achtergelaten. Als een van die armoedzaaiers het in zijn hoofd kreeg om wat bij te verdienen met een lijk, kon dat wel eens het zijne worden...

Hij werd hardhandig opzij geduwd door iemand die hem tegemoetkwam. Ramur keerde zich ogenblikkelijk om en bleef de man

lang nakijken. Intussen controleerde hij snel de inhoud van zijn beurs en zijn juwelen.

De weglopende lomperik droeg een priestergewaad. De kap bedekte zijn hoofd zo goed dat je niet eens kon zien wat zijn haar-
kleur was. En of hij wel haar had.

Ramurs tertsen zaten nog in zijn beurs. Maar het gevaar was zo dichtbij geweest dat hij met spijt afzag van het simpele genoeg om te paraderen met een volle beurs aan zijn riem. Hij begon hem net los te maken om hem onder zijn kleren te kunnen verbergen, toen hij opnieuw een duw kreeg. In zijn rug deze keer en nog maar enkele minuten na die eerste duw. Zijn vingers verkrampten rond de gearneerde linnen zak toen een pijnlijke steek zijn rug in brand zette.

De man die hem deze duw had gegeven leek als twee druppels water op de eerste. Hij fluisterde hem in het oor: 'Mijn naam is Zokin. Zeg dat tegen Zuia.'

Als verlamd, met opengesperde ogen en de handen nog altijd rond de beurs op zijn borst geklemd, zag Ramur hem weglopen. Met afgrijzen beseftte hij de gevolgen van wat hij zojuist had gehoord. Toen werd zijn blik troebel, begaven zijn benen het en zakte hij in elkaar.

Hij was dood voordat hij de grond raakte.

*Toen na de terugkeer van de wijzen de verbijstering weer wat was geluwd, wilde elke delegatie zijn eigen landsman meenemen voor onder-
vraging. Rafa van Griteh zei boos dat ze onder geen beding van elkaar
gescheiden wilden worden.*

Nu nog even niet.

*Hij nam de leiding over de groep, die hij naar een van de Ithaarse
tenten bracht. Hij sloot zich erin op, samen met zijn reisgezellen en twee
Eurydische priesters die zich hadden toegelegd op de heekunde.*

*In een gewijde stilte werden hun wonden verbonden door de pries-
ters. Pas toen Rafa zich enkele stappen buiten hun kwartier waagde,
werd hem naar de ontbrekende wijzen gevraagd.*

Hij zei alleen maar dat ze dood waren. Verder niets.

In de dagen die volgden bemoeiden de overlevenden zich nauwelijks met de bonte verzameling van koningen, baronnen, notabelen en andere prominenten die op het gebeuren waren afgekomen. Als hen vragen werden gesteld, deden ze er het zwijgen toe. Of ze zeiden dat ze zich niets meer herinnerden. Uiteindelijk zeiden ze alleen nog maar dat laatste.

De afgevaardigden van de rijken die in rouw waren gedompeld – Goran en Jezeba – paktten al gauw hun biezen. Ze hadden haast om het eiland te verlaten, gezien de gespannen verhouding met de anderen. Zelfs een nieuwe oorlog tussen Goran en Lorelia leek niet ondenkbaar. Maar keizer Mazrel scheen wijlen prins Vanamel niet voldoende te hebben gewaardeerd om wegens hem de vijandelijkheden te openen.

Een voor een gingen de wijzen naar huis. Ze werden, apart van elkaar, opnieuw ondervraagd, maar bleven zwijgen. Heel wat hoogwaardigheidsbekleders begonnen zich aan hen te ergeren.

Maz Achem werd ontheven van zijn taken in de Grote Tempel. Volgens staaakte hij al zijn religieuze activiteiten en verliet hij Ith.

Rafa van Griteh werd van het commando ontheven, wat een enorme vernedering was voor de man die de persoonlijke veldheer van de koning was geweest. Niettemin bleef hij in het leger. Zijn heldendaden waren zo spraakmakend, dat hij in zijn laatste jaren in ere werd hersteld en zijn titel terugkreeg.

Arkane van Junine, die zelf koning was, onderging slechts de openlijke afkeuring van zijn paladijnen van de Baroneën. In het besef dat de kracht van de Kleine Koninkrijken afhing van hun eenheid, voorkwam hij mogelijke verdeeldheid door troonsafstand te doen ten gunste van zijn zoon.

De wijze Mobog ging terug naar Arkarië. Hij verklaarde dat het beter was dat niemand wist wat er was gebeurd. Aangezien hij een wijze was, legde iedereen zich bij zijn beslissing neer en probeerde men de hele zaak zo snel mogelijk te vergeten.

Reyan van Kercyan werd het zwaarst getroffen. De titel van hertog werd hem ontnomen. Zijn land werd hem afgepakt. Hij viel in onge-

nade voor het oog van de hele wereld. Hij ging echter niet, zoals je zou hebben kunnen verwachten, ten onder aan wanhoop. Hij vestigde zich in Lorelia zelf, waar hij overleefde door in zaken te gaan.

Tiramis verliet uit eigen beweging de Raad van Moeders. Ze verklaarde slechts, voor eens en voor altijd, dat het Matriarchaat geen gevaar liep en dat ze nooit en te nimmer meer over deze kwestie onderzocht wenste te worden. De Oudste drong er persoonlijk op aan dat iedereen deze wens zou respecteren. Het was zinloos om herinneringen op te rakelen die kennelijk zo vreselijk waren.

Het jaar daarop nam Tiramis Yon als echtgenoot. Yon is mijn voorvader. De grootvader van mijn grootmoeder.

Honderdachttien jaar geleden kwamen ze hier wonen. In het dorpje in de zuidelijke provincie waar ook ik woon.

Bijna iedereen is Nol en de wijzen vergeten. De paar mensen die er nog iets van weten, kunnen nauwelijks het onderscheid maken tussen de feiten en de verhalen die ze er soms over te horen kregen.

Ik ben ze niet vergeten. Erfgenamen vergeten niet.